

STANDARDY KVALITY SPOD

Městský úřad Příbram

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Oddělení sociální prevence a kurately

1A

Orgán sociálně-právní ochrany zajišťuje účinné poskytování sociálně-právní ochrany v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu

Sociálně-právní ochrana dětí je zajištěna v celém území správního obvodu obce s rozšířenou působností Příbram. Zajišťuje jí osm terénních sociálních pracovníků, tři kurátoři pro děti a mládež a tři sociální pracovnice zabývající se náhradní rodinnou péčí. Každý pracovník má přidělený obvod - tabulka rozdělení obvodů, zástup pracovníka.

Dostupné na:

<http://pribram.eu/mestsky-urad/odbory-meu/odbor-socialnich-veci-a-zdravotnictvi/oddeleni-socialne-pravni-ochrany-deti.html>

Rozdělení obvodů je vyvěšeno na orientační tabuli umístěné na chodbě oddělení a na dveřích kanceláří, kdy se jménem pracovníka je uveden i jeho obvod.

Pracovníci se zastupují v rámci kanceláře.

Dostupnost je zabezpečena služebním motorovým vozidlem. V rámci výkonu sociálně právní ochrany dětí je navázána spolupráce se starosty obcí I. typu a se sociálními pracovnicemi obcí II. typu.

1B

Doba výkonu sociálně-právní ochrany je přizpůsobena potřebám osob, jimž je nebo může být v budoucnu sociálně-právní ochrana poskytována nebo na něž se zaměřuje, zejména děti (dále jen „cílová skupina“). Osobní výkon sociálně-právní ochrany je zajištěn každý všední den; mimo pracovní dobu a ve dnech pracovního klidu je zajištěna nepřetržitá pracovní pohotovost.

Výkon sociálně právní ochrany dětí je zajištěn každý pracovní den.

Pracovní doba úřadu:

Pondělí a středa: 7:30 – 17:00

Úterý a čtvrtek: 7:00 – 15:00

Pátek: 7:00 – 14:30

Jestliže je pracovník v terénu (sociální šetření, soudní řízení, návštěva v ústavním zařízení, výslech nezletilého, apod.), je jeho telefon přesměrován na zastupujícího kolegu, který dotazy klientů buď vyřídí sám, nebo s klientem domluví schůzku na dobu, kdy bude pracovník na pracovišti. Z jednání s klientem je sepisován záznam. V době polední přestávky zůstává na pracovišti pracovník, který drží i pohotovost po pracovní době. Na tohoto pracovníka jsou přesměrovány telefonní linky všech pracovníků OSPOD. V mezipatře je na panelu označena kancelář pracovníka, na kterého se mohou obracet klienti v době polední přestávky.

Bezprostředně na konec pracovní doby navazuje stálá pohotovost, která je držena na mobilním telefonu.

V době mimo pracovní dobu je pohotovost vedena primárně jako součinnost s Policií ČR, okresním soudem, státním zastupitelstvem, a to pro situace, které nesnesou odkladu.

2C

Orgán sociálně-právní ochrany má k dispozici přiměřené materiální vybavení pro práci s osobami z cílové skupiny, jimž je poskytována sociálně-právní ochrana (dále jen klient), zejména s ohledem na potřeby dětí.

Pracoviště OSPOD má k dispozici sedm kanceláří. Kancelář sdílí dva pracovníci, kromě tří kurátorů pro děti a mládež, kteří sedí v jedné dostatečně prostorné kanceláři. Pro výkon sociálně právní ochrany dětí mají k dispozici „Povídárnu“, kde je vybudován vhodný prostor pro práci s dětmi i mládeží. V dětském koutku mají děti k dispozici hračky, omalovánky, stavebnice, puzzle, tabuli, křídly, deskové hry apod.

Informační materiály pro cílové skupiny (dětí, mládež, rodiče) jsou umístěny ve stojanech na chodbě. Z těchto materiálů získají klienti informace o službách, které správní obvod nabízí. Rodičům je touto formou poskytováno i základní poradenství.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí aktivně spolupracuje s organizacemi ve svém regionu. OSPOD Příbram zmapoval jednotlivé organizace, včetně všech jejich služeb, které mohou klienti využít. V rámci zkvalitnění služeb došlo k vytvoření informačního materiálu – „letáku“, kde jsou sumarizovány nejen kontakty na všechny pracovníky oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ale také kontakty na jednotlivé organizace. Tento materiál bude průběžně doplňován a bude distribuován mezi klienty. Informační materiál má tištěnou i elektronickou podobu.

3A

Orgán sociálně-právní ochrany zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup či jiným vhodným způsobem vnitřní pravidla a postupy vytvořené za účelem naplnění těchto standardů kvality sociálně-právní ochrany.

Sociálně právní ochranou dětí se rozumí zejména – ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Pro tyto účely se dítětem rozumí nezletilá osoba.

Sociálně právní ochranu dětí (dále jen SPOD) zajišťují obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady. Řeší především preventivní a poradenskou činnost. SPOD sleduje nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťuje příčinu jejich vzniku, činí opatření k omezení působení nepříznivých vlivů na děti. Rodič nebo jiná odpovědná osoba za výchovu dítěte má právo při výkonu svých práv a povinností požádat o pomoc orgán sociálně právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, popřípadě pověřené osoby. Tyto orgány v rozsahu své působnosti a pověřené osoby v rozsahu svého pověření jsou tuto pomoc povinny poskytnout. SPOD spočívá především v preventivní a poradenské činnosti, zajišťování opatření na ochranu dětí (např. výchovných opatření), poskytování péče dětem vyžadujícím zvýšenou pozornost, zprostředkování osvojení a pěstounské péče, ochranu při svěřením dítěte do výchovy jiných fyzických osob než rodičů, sledování výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Na webových stránkách města jsou k dispozici základní informace o náplni sociálně-právní ochrany dětí, e-mailové a telefonické kontakty na jednotlivé pracovníky.

Klienti mají možnost psát dotazy, na které dostávají od kompetentních pracovníků odpověď.

3B

Orgán sociálně-právní ochrany má zpracovány informace o rozsahu a podmínkách poskytování sociálně-právní ochrany, a to ve formě srozumitelné cílové skupině. Tyto informace jsou veřejně přístupné.

Oddělení SPOD za tímto účelem mimo jiné provádí následující úkony:

- sleduje nepříznivé vlivy působící na děti a činí opatření k omezení jejich působení
- pomáhá rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě
- poskytuje nebo zprostředkovává rodičům poradenství při výchově a vzdělání dítěte
- provádí šetření v rodině a bydlišti dítěte
- provádí šetření ve školském a zdravotnickém zařízení, zaměstnání nebo jiném zařízení, kde se dítě zdržuje
- zpracovává vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a individuální plány ochrany
- spolupracuje s ostatními státními orgány
- sleduje dodržování práv dítěte v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- vyjadřuje se k pobytu dítěte mimo tato zařízení u rodičů nebo jiných fyzických osob
- účastní se trestního a přestupkového řízení proti mladistvému
- podává návrh na podmíněné propuštění mimo výchovné zařízení
- zabývá se dětmi týranými, zneužívanými a zanedbávanými
- pracuje s dětmi, na kterých byl spáchán trestný čin, nebo je podezření ze spáchání takového činu
- oznamuje orgánům činným v trestním řízení podezření na spáchání trestného činu proti dítěti
- připravuje podklady pro činnost komise sociálně-právní ochrany dětí

Vydává rozhodnutí:

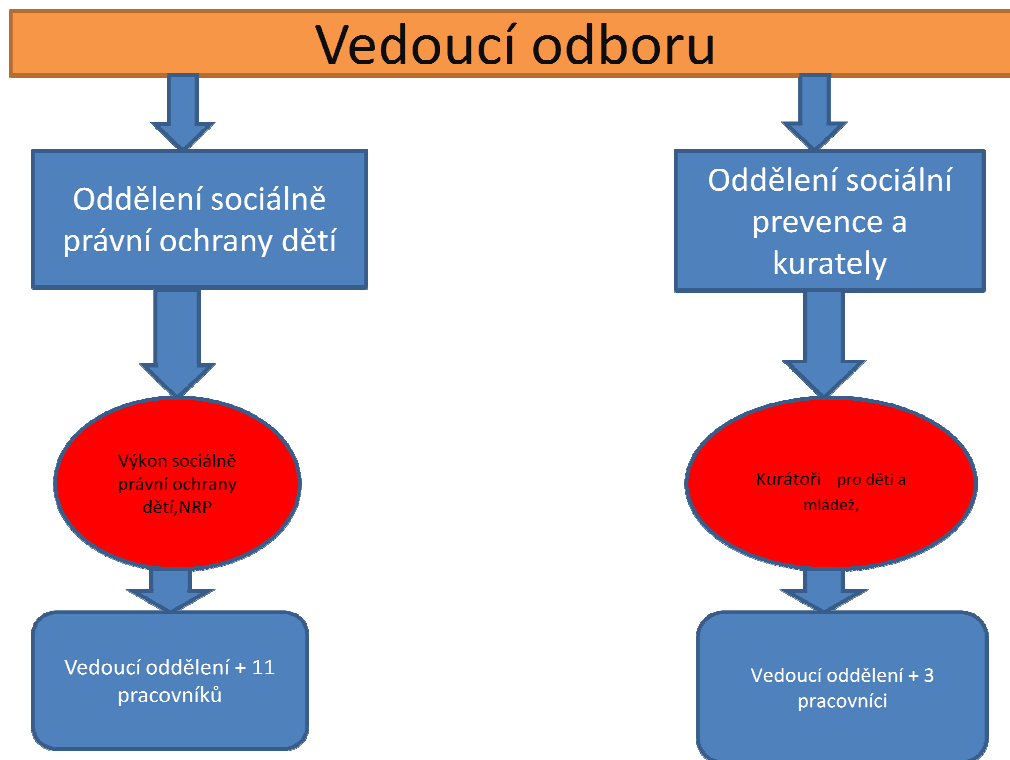
- uložení povinnosti rodičům využít odborného poradenského zařízení pokud rodiče odbornou pomoc nezajistili, ačkoli dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje
- uložení povinnosti rodičům využít odbornou poradenskou pomoc, zejména při sporech o úpravě výchovy dítěte nebo úpravě styku s dítětem
- úhradě nákladů spojených s převzetím dítěte na území ČR
- Ve věcech osvojení a pěstounské péče:
- přijímá žádosti fyzických osob, které mají zájem stát se osvojiteli, pěstouny nebo pěstouny na přechodnou dobu
- vyhledává děti vhodné k osvojení a svěření do pěstounské péče a vede příslušnou dokumentaci
- vyhledává osoby vhodné stát se osvojiteli nebo pěstouny a vede příslušnou dokumentaci
- vykonává funkci opatrovníka nebo poručníka a činí neodkladné úkony v zájmu dítěte a v jeho zastoupení v době, kdy mu není ustanoven poručník nebo pokud se ustanovený poručník neujme své funkce

Podává soudu návrhy a podněty:

- na nařízení ústavní výchovy, její prodloužení nebo zrušení
- na svěření dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- na výkon rozhodnutí ve věci realizace ústavní výchovy
- na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu
- na rozhodnutí o splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče o své dítě neprojevují zájem
- na zahájení řízení ve věci určení otcovství k nezletilému dítěti
- na nařízení předběžného opatření, ocitlo-li se dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy
- svěření dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem
- svěření dítěte do péče osoby, která má zájem stát se osvojitelem

4A

Orgán sociálně-právní ochrany má písemně stanovenou organizační strukturu, počet pracovních míst a pracovní profily jednotlivých zaměstnanců zařazených v orgánech sociálně-právní ochrany.

Činnosti na úseku sociálně-právní ochrany dětí

V rozsahu působnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností:

- a) ukládá výchovná opatření podle zvláštního právního předpisu,
- b) vydává rozhodnutí o:
  - a. uložení povinnosti rodičům využít odborného poradenského zařízení, pokud si rodiče odbornou pomoc nezajistili, ačkoliv dítě nebo zájem dítěte takovou pomoc nezbytně vyžadují,
  - b. úhradě nákladů souvisejících s převzetím dítěte na území ČR,
  - c. svěřením dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem,
  - d. svěřením dítěte do péče osoby, která má zájem stát se osvojitelem,
- c) ve věcech osvojení a pěstounské péče:
  - a. vyhledává děti vhodné k osvojení nebo ke svěřením do pěstounské péče a vede příslušnou dokumentaci,
  - b. přijímá žádosti fyzických osob, které mají zájem stát se osvojiteli nebo pěstouny,
  - c. vyhledává osoby vhodné stát se osvojiteli nebo pěstouny,
  - d. vykonává funkci opatrovníka nebo poručníka a činí neodkladné úkony v zájmu dítěte a v jeho zastoupení v době, kdy mu není ustanoven poručník nebo pokud se ustanovený poručník neujme své funkce,
- d) podává soudu návrhy a podněty:
  - a. na nařízení předběžného opatření, ocitlo-li se dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy,
  - b. na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu,
  - c. na rozhodnutí o splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče o své dítě neprojevují zájem,
  - d. na stanovení výživného na dítě,
  - e. na zahájení řízení ve věci určení otcovství k nezletilému dítěti.
- e) Naplňuje standardy kvality sociálně právní ochrany dětí, provádí jejich pravidelné aktualizace.
- f) Zabezpečuje činnost komise pro sociálně právní ochranu dětí.
- g) Zpracovává projekty v oblasti své působnosti a zajišťuje jejich realizaci.

- h) Poskytuje pomoc rodičům nezletilých dětí při sepsání a podání návrhů k soudu, které jsou ve prospěch nezletilých dětí.
- i) Vyhledává děti, jejichž rodiče nebo jiné osoby zodpovědné za jejich výchovu, neplní své povinnosti uložené zákonem, případně výchovu dětí ohrožují nebo narušují.
- j) Pravidelně sleduje vývoj v rodinách s dětmi, u nichž jsou uložena výchovná opatření.
- k) Zajišťuje řešení sociálně právní situace dětí umístěných v ústavní péči.
- l) Sleduje vývoj dětí, které byly svěřeny do péče jiné fyzické osoby než rodiče.
- m) Sepisuje s pěstouny dohody o výkonu pěstounské péče a sleduje jejich naplňování.
- n) Podílí se na zabezpečování součinnosti s Okresním soudem v Příbrami, orgány Policie ČR a zdravotnickými zařízeními tak, aby v zájmu dítěte, které se ocitne v krizové situaci, byla nepřetržitě zabezpečena realizace okamžité pomoci kompetentních orgánů.
- o) spolupracuje s Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně při plnění úkolů na úseku sociálně právní ochrany dětí ve vztahu k cizině a se zastupitelskými úřady
- p) zajišťuje statistickou evidenci a výkaznictví
- q) pravidelně vyhodnocuje situaci dítěte a jeho rodiny, zpracovává individuální plán ochrany dítěte
- r) pořádá případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin
- s) vede evidenci a spisovou dokumentaci dětí dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí
- t) Vykonává poradenskou činnost a poskytuje pomoc rodičům a osobám odpovědným za výchovu nezletilého dítěte při praktickém výkonu rodičovské odpovědnosti

Činnosti na úseku sociální prevence a kurately

Podává soudu návrhy a podněty:

- a) na upuštění od nařízení nebo na prodloužení ochranné výchovy,
- b) na podmíněné propuštění dítěte z výchovného zařízení,
- c) na nařízení ústavní výchovy, její prodloužení nebo zrušení,
- d) na výkon rozhodnutí ve věci realizace ústavní výchovy v případě, že se rodiče nepodrobí rozhodnutí soudu.

Cílem práce kurátorů pro děti a mládež je odvrátit dítě od kriminální kariéry a realizovat takové preventivní aktivity, které budou předcházet trestné činnosti dětí v rámci jeho místně příslušné kompetence. Poskytuje rychlou, adekvátní a účinnou reakci na protiprávní jednání dítěte, či na jednání dalších jedinců, kteří dítě ohrožují.

Zabývají se prací s rodinami a dětmi:

- pokud se dítě do 15 let věku dopustilo jednání, které má znaky trestného činu nebo přestupku
- pokud se dítě od 15 do 18 let věku dopustilo trestného činu nebo přestupku (bylo proti němu zahájeno trestní nebo přestupkové řízení)
- pokud se u dítěte projevují vážnější výchovné problémy.

V rámci své práce:

- pracují s nezletilými dětmi, u kterých se objeví nežádoucí projevy v chování a jednání (např. záškoláctví, útěky z domova, zneužívání návykových látek, nerespektování rodičů, prostituce), které mohou vyústit až do stadia delikvence a kriminality, přičemž poskytují sociálně právní a výchovné poradenství dětem i rodičům při řešení jejich rodinných, osobních a sociálních problémů a krizových situací spojených s výchovnými problémy nebo trestnou činností
- podávají návrhy k soudu na nařízení nebo zrušení soudního dohledu, předběžného opatření a ústavní výchovy

- spolupracují s rodinami a navštěvují rodiny v rámci všech forem prevence
- zabývají se prevencí kriminality dětí a mládeže – vytváří vhodné preventivní programy v rámci spolupráce s odborníky profesí pracující s dětmi a mládeží
- úzce spolupracují se školami, poradnami, občanskými sdruženími, zdravotnickými zařízeními, dětskými domovy, výchovnými ústavů, věznicemi
- sledují vývoj dětí propuštěných z výchovných ústavů a dětských domovů
- své klienty navštěvují na pracovištích, ve školách a jiných zařízeních, navštěvují i výchovné ústavy a dětské domovy a sledují jejich vývoj v těchto zařízeních
- dávají souhlas výchovným ústavům a dětským domovům k pobytu dětí v rodině a v době jejich pobytu doma děti a mladistvé navštěvují
- účastní se úkonů v trestním řízení a přestupkových řízení, při těchto jednáních se snaží soudu předložit komplexní stanovisko - z jakého rodinného prostředí dítě pochází, možné příčiny nezákonného jednání spolu s návrhy vhodných opatření; ve prospěch mladistvých podávají opravné prostředky
- spolupracují s probačními pracovníky soudů, s poradnami, lékaři - pediatry, a zařízeními, které se zabývají drogovou problematikou u dětí a mladistvých
- provádějí vyhodnocení situace ohroženého dítěte a jeho rodiny a vypracovávají individuální plán ochrany dítěte, event. rozhodují o uložení výchovných opatřeních

Orgán sociálně-právní ochrany aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu

Prevence sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže předpokládá, že pracovníci SPODu mají k dispozici síť kontaktů na organizace a instituce, které s touto věkovou kategorií pracují. Nejlépe se osvědčila osobní, vztahová úroveň spolupráce a informovanosti. Prevenci je možné rozdělit na:

- pasivní - tedy aktuálně přijaté informace, které OSPOD získává prostřednictvím šetření prováděným školou, policií, apod.
- aktivní, tedy vyhledávání či získávání indicií o možném rizikovém chování nezletilých v různém prostředí.

Prevence pasivní - institucionální:

Základní a střední školy - zahrnuje výchovné poradce, „preventisty“ i třídní učitele, kteří oslovují SPOD v těchto případech: výchovně problematický žák, nespolupracující či selhávající rodiče a děti se známkami CAN. Forma sdělení avizovaného problému bývá závislá na postoji ředitele školy k ohlašovací povinnosti či míře osobní statečnosti jít s causou ven mimo školní prostředí (písemné oznámení, telefonát učitele či zprostředkovaná informace přes SVP).

Ze strany SPODu do prevence patří nabídka přednášek a besed ve třídách o problematice, postupech a možnostech při řešení výchovné či sociální problematiky. Chybí však vhodný materiál např. krátkometrážní dokumenty, šoty z terénu, a jiný audio a videomateriál (např. z akcí Policie ČR, léčebny a komunity věnující se OPL a jiné). Další metodou jsou případové konference, které se konají jak na půdě oddělení (Povídárna), nebo ve středisku výchovné péče či přímo ve škole. V případě nespolupracujících rodičů se školou je uskutečňována výchovná komise za účasti kurátora, kde, po vyčerpání všech pomáhajících služeb a řešení, je nutné přednést rodičům i možnosti dalších výchovných opatření.

Je navázána kvalitní spolupráce se školami, a to formou pracovních jednání s řediteli škol, výchovnými poradci a metodiky primární prevence. Pracovní jednání budou probíhat 2x do roka, vždy v každém pololetí školního roku.

Další postup pracovníka SPODu po přijatém sdělení ze školy:

- informaci zpracuje
- vyhodnotí závažnost
- ověří v rejstříku stran minulosti či založí spis a zváží další kroky k šetření
- rozhodně nesmí být nečinný

Terapeuticko-psychologická centra - středisko výchovné péče (dále jen SVP) a speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC) - kontaktují SPOD s upozorněním na případy ze své klientely, kde je již, z pohledu terapeutů, vhodná či nutná naše intervence. Tady je velkou výhodou již jimi zpracovaný a poskytnutý základní osobnostní profil klienta i rodinné situace. Lze pak bez prodlevy navrhnout SPODem možná řešení a realizovat je ve spolupráci se středisky, rodiči, školou či soudem. V našem případě je užitečná účast kurátora ve společném projektu se SVP v rámci programu prevence kriminality v gesci MV ČR.

Pediatři a Oblastní nemocnice Příbram – na ohlašovací povinnost při podezření CAN reagují pouze někteří lékaři, a to povětšinou telefonicky, písemné zprávy jsou zřídka. V oblasti kurately užívání omamně psychotropních látek (dále jen OPL) je oznamování podezření minimální. Po oznámení kurátor zjistí, zda se nezletilý již nalézá v evidenci SPOD a prověřuje po své linii skutečnost.

Spolupráce s oblastní nemocnicí, kde je pro nás kontaktní osobou sociální pracovnice, je mnohem operativnější a užší. Informuje nás záhy po přijetí klienta do péče oblastní nemocnice (toxikologie, alkoholismus, oběti násilí, atd.), předkládá informace v písemném sdělení. Lze tak rychleji klienta zařadit a kontaktovat.

Městská policie (dále jen MP), komise pro přestupky při MěÚ a územní odbor Policie ČR.

MP dává SPODu úřední záznamy o zásahu s přítomností nezletilých u domácího násilí a skutků výtržnictví, méně často získáváme zprávy o krádežích a jiných majetkových deliktech, především v obchodních centrech apod. Zde je nepříjemná časová prodleva a chybějící propojení mezi udělením blokové či jiné pokuty MP, jejím uhrazením příslušnému odboru MěÚ. Není přehled o opakovaných přestupcích řešených na místě. Včasnou informovaností by mohlo být předejito rozsáhlejší antisociální aktivitě nezletilých a podchycením protiprávního jednání v samém počátku.

Plnohodnotná je spolupráce s komisí pro přestupky, kde se jednání kurátor osobně účastní. S časovým předstihem může kurátor záležitost s nezletilým rozebrat a zhodnotit, připravit jej na možné důsledky. Při samotném jednání komise má možnost s klientem znovu probrat delikt i zohlednit, při rozhodování o sankci, celkovou sociálně výchovnou situaci v rodině.

Prevence SPODu s Policií ČR se realizuje především ve školách formou besed v problematických třídách ve škole. Stává se tak na zakázku školy. Jinou formou jsou tzv. „výchovné pohovory „ kriminalistů pro mládež z útvaru SKPV a kurátorů při prvotním kontaktu s nezletilým klientem, resp. při podávání vysvětlení k případu.

Probační a mediační služba (dále jen PMS) - vzhledem ke společné klientele jsou kontakty s pracovníky PMS časté a neformální. Ustálenou podobu mají v setkání kurátorů a probační pracovnice pro mládež v intervalu 1x za měsíc. Na setkání jsou probírány jednotlivé společné případy, kde je soudem uložen dohled probačního úředníka či jsou teprve policií řešené trestněprávní delikty. Hledá se co nejefektivnější cesta k nápravě v chování odsouzeného nebo obviněného a současně se zabráňuje dublování některých výchovných či kontrolních postupů v práci s nezletilým jak ze strany SPODu, tak PMS. Ze strany SPODu jsou klienti - pachatelé odkazováni na služby PMS ještě před uzavřením vyšetřování PČR daného případu.

Nízkoprahové středisko Bedna, o. s. Ponton Plzeň svojí aktivitou mezi „dětmi ulice“ a v sociopatologických lokalitách je preventivním prostředkem a výrazně usměrňuje způsob užívání volného času nezletilých. Nezaznamenali jsme doposud z jeho strany ohlášení někoho ze svých klientů na SPOD, neboť dle svých pravidel pracuje s anonymitou dětí. Na vyžádání informace od SPODu ke konkrétnímu klientu nám však odpoví, pokud je jeho pracovníkům tento znám a s poskytnutím zprávy souhlasí. **Podobně reaguje středisko Magdalena o.p.s.**, zabývající se adiktologickými službami. Po telefonické domluvě si vzájemně předáváme klienty s požadavkem na konkrétní péči.

Charita - spolupráce při řešení výchovně vzdělávací problematiky dětí z nepodnětného či oslabeného prostředí. Doučování, doprovázení, pozitivní volnočasový program, pomoc rodinám v sociálně-ekonomické oblasti.

Centrum zdravotních a sociálních služeb – sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (SAS). Se vznikem Centra sociálních a zdravotních služeb, a to k 01.07.2015, byla zaregistrována SAS. Pracovníci této služby velice úzce spolupracují s pracovníky OSPODu. V rámci případových konferencí, společných sociálních šetřeních plánují a následně realizují kroky k zlepšení situace v rodinách při aktivním zapojení všech aktérů, tj. členů rodiny a pracovníků služby, kteří pomáhají naplánované kroky plnit

Prevence aktivní – osobní

Jde o prolínání a způsob zpracovávání informací o dítěti a jeho problematice s výše uvedenou institucionální prevencí, tedy s osobním vyhledáváním (depistážní činnost) nových klientů pracovníky SPODu a prokazováním jejich ohrožujícího prostředí či situace.

Zdroje a možnosti nových poznatků:

a/ cesty pracovníka autobusem či jiným hromadnými prostředky, pozorování a vnímání rizikové situace či chování nezletilého, pohyb okolo škol v době končícího vyučování, návštěvy kulturních a sportovních akcí ve městě, atd....

b/ sledování regionálního tisku – zprávy z činnosti složek PČR, MP, ze záchranné stanice,

c/ neformální kontakty pracovníků OSPOD s trenéry a vedoucími zájmových dětských útvarů

Při jednání s klientem dodržuje orgán sociálně-právní ochrany základní principy výkonu sociálně-právní ochrany, zejména

- **RESPEKTUJE INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP KE VŠEM KLIENTŮM,**
- **VYCHÁZÍ Z INDIVIDUÁLNÍCH POTŘEB KAŽDÉHO KLIENTA,**
- **PODPORUJE SAMOSTATNOST KLIENTŮ,**
- **UPLATŇUJE INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP K POTŘEBÁM KAŽDÉHO KLIENTA,**
- **MOTIVUJE K PÉČI O DĚTI,**
- **POSILUJE SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ KLIENTŮ,**
- **DŮSLEDNĚ DODRŽUJE LIDSKÁ PRÁVA A ZÁKLADNÍ SVOBODY,**
- **PODPORUJE KONTAKT S PŘIROZENÝM SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍM,**
- **INFORMUJE KLIENTA O POSTUPECH POUŽÍVANÝCH PŘI VÝKONU SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY.**

Pracovníci orgánu SPOD dodržují základní principy práce s klientem:

- respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, rodinný stav, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.
- respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob.
- pomáhá klientům svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů
- dává přednost profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy.
- podporuje své klienty k vědomí vlastní odpovědnosti.
- jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.
- pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům
- zaměřuje se na silné stránky jednotlivců a tak podporuje jejich zmocnění.
- chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití.
- podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života.
- podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů.
- je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci
- jedná s klienty s účastí, empatií a péčí

- jedná s klienty přiměřeným jazykem a projevem tak, aby pochopili obsah sdělovaných informací
- respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb.
- respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborných a dobrovolných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem

Pracovníci orgánu SPOD dodržují základní principy oblasti sociálně-právní ochrany dětí:

- hájí nejlepší zájmy dítěte
- přispívá k vytvoření podmínek pro zdárný fyzický, duševní, duchovní a sociální rozvoj dítěte
- snaží se předejít a odklonit jakoukoli formu týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte
- ctí rodinu jako základní, přirozené a nezastupitelné prostředí pro plný a harmonický rozvoj osobnosti dítěte
- respektuje práva a povinnosti rodičů vůči dítěti, podporuje jejich odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte
- podporuje rodiče k tomu, aby mohlo dítě vyrůstat ve svém přirozeném prostředí
- snaží se zamezit oddělení dítěte od rodičů či osob odpovědných za jeho výchovu, pokud to není v přímém rozporu s jeho nejlepšími zájmy
- pomáhat dítěti v návratu do jeho přirozeného prostředí nebo náhradního rodinného prostředí, pokud bylo dítě umístěno mimo svou rodinu
- podporovat pravidelný účelný kontakt s oběma rodiči, není-li to v přímém rozporu s nejlepším zájmem dítěte
- ctít právo dítěte sdělit svůj názor a přání a pomáhat jej v rámci možností uskutečnit
- ctít právo dítěte na soukromí

Pracovníci orgánu SPOD dodržují základní principy práce s nezletilým

- vysvětlit, jakou roli má pracovník v kontaktu s rodinou
- způsob jednání na neformálním místě bez přítomnosti rodičů, ve školní instituci s vědomím vedení školy, v ostatních prostředích s vědomím rodičů (škola, park, družina apod.)
- jednání neformální mluvou i v případě jednání a oddělení SPOD
- volba slovníku a obsahu sdělených informací dle věku a vyspělosti dítěte
- důvěrnost sdělených informací

13B

Orgán sociálně-právní ochrany informuje klienty a další osoby o možnosti podat stížnost, a to způsobem srozumitelným klientům a dalším osobám

- Stížnost je vyjádření nespokojenosti klienty s kvalitou nebo způsobem poskytování sociálně-právní ochrany.
- Právo podat stížnost nebo podnět je nezbytnou součástí ochrany práv klientů. O této možnosti jsou informováni prostřednictvím webové stránky a informační tabule visící na chodbě oddělení SPO.
- Podání stížnosti má zamezit opakování nežádoucí situace.
- Stížnosti jsou cenným zdrojem informací a napomáhají ke zlepšení práce v rámci sociálně-právní ochrany.
- Nikdo ze stěžovatelů nesmí mít obavy, že podání stížnosti nepříznivě ovlivní další spolupráci se sociálním pracovníkem.

Podání stížnosti

- Stížnost podává klient nebo oprávněná osoba, tzn. jakýkoli občan jednající v zájmu klienta (dále jen stěžovatel). Stěžovatel uvede jméno, příjmení a adresu uživatele, včetně popisu věci (předmět stížnosti). Tímto ustanovením není dotčena stížnost anonymní.
- Stěžovatel má možnost si svobodně zvolit zástupce, který ho bude při vyřizování stížnosti zastupovat.
- Stížnost se podává ústní formou do protokolu a písemnou formou, poplatky za doručení hradí stěžovatel sám. V případě, že stěžovatel odmítne protokol podepsat, zhotoví o tom pracovník písemný záznam, který přiloží k protokolu.
- S postupem podání a zpracování stížnosti jsou dobře obeznámeni všichni pracovníci oddělení sociálně-právní ochrany dětí.
- Stížnost lze zaslat písemně na adresu Město Příbram, Tyršova 108, Příbram I, 261 19 nebo elektronicky.
- Stížnost je možno podat ústně, písemně, v případě telefonického podání stížnosti vyžadujeme písemné potvrzení nebo následné ústní jednání.
- Přijímá se jakákoliv stížnost i anonymní, která je také zaevidována a řešena. Vulgární a hrubým způsobem urážející sdělení nebudou brána v potaz.
- Ústní stížnost je zaznamenávána písemně a tak, aby přesně odpovídala tomu, co jí chtěl stěžovatel říci.
- Stěžovatel při podání žádosti musí být informován o svém právu odvolat se proti vyřízení stížnosti.
- Každá stížnost je písemně evidovaná a vyřizovaná vedoucím odboru do 30 dnů

14A

Orgán sociálně-právní ochrany zprostředkovává a doporučuje klientům služby jiných fyzických a právnických osob podle jejich potřeb, a to v souladu s cíli podpory stanovenými v individuálním plánu ochrany dítěte.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí aktivně spolupracuje s organizacemi ve svém regionu. Orgán SPOD MěÚ Příbram zmapoval jednotlivé organizace, včetně všech jejich služeb, které mohou klienti využít. V rámci zkvalitnění služeb došlo k vytvoření informačního materiálu – „letáku“, kde jsou sumarizovány nejen kontakty na všechny pracovníky oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ale také kontakty na jednotlivé organizace. Tento materiál bude průběžně doplňován a bude distribuován mezi klienty. Informační materiál má tištěnou i elektronickou podobu.

S vybranými organizacemi dochází k pravidelným schůzkám a vzájemnému předávání informací, které mají zkvalitnit pomoc klientům. V našem regionu jde především o středisko výchovné péče, Pedagogicko-psychologickou poradnu Středočeského kraje, Speciálně pedagogické centru, Farní charita Příbram, Úřad práce Příbram, NZDM Bedna Příbram a Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje pracoviště Příbram, Centrum sociálních a zdravotních služeb města Příbram (pracovníci sociálně aktivizační služby, azylového domu), APK.

Pracovníci mají o organizacích a službách přehled a snaží se svým klientům navrhnout řadu možností a služeb v našem regionu, které doplňují činnost oddělení SPOD. Pracovníci jsou připraveni zkontaktovat klienta s příslušnou organizací a klienta popřípadě doprovodit do zařízení a pomoci dohodnout spolupráci. Pracovníci klienty motivují k využívání všech potřebných služeb, které jsou zpravidla poskytovány zdarma. Službu, kterou by nebylo možné zajistit v regionu, se pracovníci pokusí zajistit v jiném regionu. Všechny služby jsou voleny s ohledem na naplnění individuálního plánu ochrany dítěte. Intenzita služeb je volena s ohledem na možnosti klienta a únosnou míru, aby služby nebyly kontraproduktivní. Všechny služby jsou doporučovány a využití služby klientem závisí na jeho dobrovolném rozhodnutí.

V rámci činnosti oddělení SPOD Příbram působí také komise pro sociálně právní ochranu dětí, která mimo jiné koordinuje výkon sociálně-právní ochrany na území správního obvodu obce s rozšířenou působností. Další informace k této komisi jsou zveřejněny na:

<http://www.pribram.eu/mestsky-urad/odbory-meu/odbor-socialnich-veci-a-zdravotnictvi/oddeleni-socialne-pravni-ochrany-deti.html>

14B

Orgán sociálně-právní ochrany se intenzivně věnuje oblasti přípravy na samostatný život u dětí starších 16 let, které se nacházejí v ústavní výchově, v náhradní rodinné péči nebo v péči kurátorů.

Pracovníci orgánu SPOD jsou povinni pravidelně (1x za 3 měsíce) **navštěvovat děti a rodiče dětí, u kterých byla nařízena ústavní výchova**. Dítě v ústavu navštěvují, aby posoudili, jestli se nezměnily důvody původně vedoucí k nařízení ústavní výchovy nebo zdali dítě v ústavu není vystaveno nějakým nežádoucím tlakům či podmínkám. Jsou v osobním kontaktu s dítětem, jeho rodiči nebo osobami odpovědnými za jejich výchovu a volí prostředky působení tak, aby účinně působily k odstranění důvodu umístění dítěte do ústavního zařízení. Snaží se navazovat kontakty i s rodiči, kteří sami nejsou příliš aktivní, motivují je k alespoň občasné návštěvě svých dětí a tím k přípravě zázemí dětí při odchodu z ústavní výchovy. **Sledují také vývoj dětí, které byly svěřeny do péče jiné pečující osoby** a jsou povinni vykonávat pravidelné návštěvy nejen v rodině, ale i v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje.

Pracovníci oddělení SPOD na žádost výchovných zařízení, kde jsou umístěny děti s nařízenou ústavní výchovou nebo ochrannou výchovou, prověřují prostředí a podmínky v rodinách, vyjadřují se ke krátkodobému propuštění dětí z ústavní péče. Jedná se zejména o vyjádření k udělování tzv. dovolenek na dobu školních prázdnin, svátků a víkendových pobytů dětí v rodině (vyjádření souhlasu nebo nesouhlasu). V rámci pravidelných návštěv v rodině bývají děti navštěvovány právě i v době

udělené dovolenky za účelem zjištění, zda je vše v pořádku. Pracovníci podporují rozvíjení kontaktů s rodinami dětí především v těch případech, kde jsou zjevné citové vazby a kde zájem rodičů směřuje k vyřešení problémů a tím i návratu dětí do rodiny.

V rámci práce s rodinami, jejichž děti jsou umístěny ve výchovných zařízeních, se pracovníci snaží motivovat rodiče k tomu, aby zlepšili své podmínky, postoj apod., tak, aby nařízená ústavní výchova dětí mohla být soudem zrušena a děti se mohly vrátit do původního prostředí rodiny. Může nastat situace, že rodiče sami žádají o zrušení ústavní výchovy, nebo o podmíněné propuštění mimo zařízení. V této situaci zjišťuje pracovník oddělení SPOD, zda jsou splněny předpoklady pro úspěch takového rozhodnutí. Většinou bývá žádost o podmíněné propuštění podávána po ukončení povinné školní docházky s tím, že bude pokračováno ve studiu v místě trvalého pobytu. V tomto případě zůstává nařízena ústavní výchova, ale jsou stanovené určité podmínky, které dítě musí plnit například návštěvy SVP, spolupráce s kurátorem, s ústavem apod. V případě, že je ústavní výchova zrušena, může soud stanovit nad výchovou dohled a chování nezletilého je jak pracovníky SPO, tak soudem sledováno.

Může ale nastat i situace, že u dítěte které má nařízenou ústavní výchovu, žádný kontakt s rodinou neprobíhá nebo je minimální, a tak návrat do rodiny po dosažení zletilosti se nejeví jako reálný. V některých případech, mají rodiče z návratu svého potomka i obavy. Pracovníci OSPOD společně s pracovníky výchovného zařízení pak nezletilému v rámci společných jednání a IPOD doporučí možnosti, které by usnadnily nezletilému vstup do samostatného života. Jedná se například o nabídnutí možnosti ukončení studia v případě, že dítě nabude zletilosti před jeho ukončením. Je možné po dohodě se zařízením dokončit studium na základě dobrovolného pobytu nebo prodloužením ústavní výchovy do 19 let, případně jen do ukončení studia. Mohou nabídnout například možnosti bydlení v Domech na půl cesty. Je to varianta pro ty mladé lidi, kteří po ukončení ústavní výchovy se nemají kam vrátit a mohou využít pobytu jako tréninku dovedností potřebných pro úspěšný život ve společnosti (v našem regionu není Dům na půl cesty k dispozici). Ze strany pracovníka SPOD je nezletilý seznámen s možností spolupráce se sociálním kurátorem pro dospělé. V případech hodných zvláštního zřetele je tato spolupráce doporučována, případně předem domluvena a zajištěna tak, aby byl návrat mladého dospělého do většinové společnosti co nejlplynulejší.

Otázkám vstupu do samostatného života v případě dítěte z náhradní rodinné péče (pěstounské péče) se věnuje náležitá pozornost. Ze strany sociálních pracovníků je dítěti zprostředkováno poradenství v oblasti výplat sociálních dávek, a to zejména výplaty jednorázového peněžitého příspěvku, popřípadě opakovaných dávek v hmotné nouzi. Dále je jim podána pomocná ruka při hledání nebo zprostředkování vhodného bydlení jak v našem městě, tak v Domech na půl cesty (touto službou však naše město nedisponuje).

Vzhledem k tomu, že převažuje příbuzenská pěstounská péče a děti zpravidla zůstávají v této rodině i po zletilosti, směřuje i k těmto dětem ze strany sociálních pracovníků potřebné poradenství.

